

แนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

THE GUIDELINES FOR DEVELOPING INTERNAL SUPERVISION OF SCHOOLS
UNDER NAKHON RATCHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

ฉมลวรรณ พูนวัฒนานุกูล¹, บรรจบ บุญจันทร์²

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Thamonwan Poonwattananukul¹, Banjob Boonchan²

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding Author E-mail : nenetzt@gmail.com¹, banjobbun21@gmail.com²

(Received : February 6, 2025; Edit : March 3, 2025; accepted : March 5, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยมุ่งเน้นการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานและแนวทางการนิเทศภายในเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 23 คน และครู 312 คน รวมทั้งหมด 335 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.87 และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ขณะที่ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศยังมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาเครื่องมือการนิเทศให้มีความทันสมัยและใช้งานได้ง่ายขึ้น การเปรียบเทียบผลการดำเนินการนิเทศภายในตามสถานภาพตำแหน่งพบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นที่สูงกว่าครูในหลายด้าน โดยเฉพาะการวางแผนและการติดตามผล ขณะที่ความคิดเห็นในเรื่องการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการนิเทศภายในแทบไม่แตกต่างกัน

สำหรับแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน ผลการวิจัยแนะนำว่า ควรเน้นการวางแผนที่เป็นระบบและครอบคลุม โดยเฉพาะการสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ที่สนับสนุนการนิเทศและการติดตามผลในรูปแบบดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสื่อและพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการประเมินผลมากขึ้น

ผลการวิจัยนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาทั่วไป เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสนับสนุนการพัฒนานโยบายการนิเทศในระดับพื้นที่และระดับประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา การนิเทศภายใน สถานศึกษา เทคโนโลยี การประเมินผล

Abstract

This research aims to study and develop strategies for conducting internal supervision in schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Education Service Area Office 3, focusing on evaluating the effectiveness of the supervision process and developing approaches to enhance the quality of education. The sample consists of 23 school administrators and 312 teachers, totaling 335 participants, selected through stratified random sampling. The data collection tools used include a questionnaire with a reliability coefficient of 0.87 and interviews.

The findings revealed that the overall internal supervision process was rated at a high level, particularly in terms of the actual supervision practices. However, the area of developing supervision tools and media scored the lowest, indicating the need to improve and modernize these tools for greater usability. The comparison of internal supervision practices by role status showed that administrators had higher ratings than teachers in several aspects, particularly in planning and follow-up processes. In contrast, opinions on assessing the current situation and issues in internal supervision showed little difference between the two groups.

Regarding the development of internal supervision, the study suggests focusing on systematic and comprehensive planning, especially the creation of an online platform to support supervision and real-time tracking, in order to improve operational efficiency. Additionally, the research recommends promoting the use of digital technologies for creating media and developing staff expertise in evaluation.

The results of this study are significant for the development of internal supervision in schools and can be applied to other educational institutions to improve the quality of education. The findings also support the development of internal supervision policies at both the regional and national levels for greater effectiveness.

Keywords: Development guidelines, Internal supervision, educational institutions, technology, evaluation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การนิเทศภายในเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับโรงเรียนและส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาตนเองในเชิงวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Daresh, 2007) การนิเทศภายในไม่เพียงแต่เป็นการตรวจสอบหรือควบคุมการทำงานของครู แต่ยังเน้นการเสริมสร้างศักยภาพครูในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และการให้คำแนะนำที่เหมาะสม (Glickman, Gordon, & Ross-Gordon, 2014)

การนิเทศที่มีคุณภาพสามารถทำให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงในสังคมและจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้ (Fullan, 2011) อย่างไรก็ตามในการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 (2566) พบว่า การนิเทศภายในในหลายๆ โรงเรียนยังมีปัญหาในหลายด้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน แม้ว่าจะจะมีการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอในบางโรงเรียน แต่การดำเนินงานยังไม่ครอบคลุมและไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของครูและนักเรียน การนิเทศมักเน้นไปที่การทำตามกฎระเบียบและนโยบายจากส่วนกลาง โดยขาดการพัฒนาเชิงลึกในด้านวิธีการสอนและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในแต่ละโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3, 2566) นอกจากนี้ยังพบว่าเพียง 45% ของสถานศึกษาที่มีระบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์การนิเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการสำรวจพบว่าในหลายโรงเรียนการขาดแคลนทรัพยากรและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการนิเทศเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้กระบวนการนิเทศไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้ครูขาดการสนับสนุนในการพัฒนาทักษะการสอนและการปรับปรุงวิธีการสอนให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนที่มีความหลากหลาย (Marzano, Frontier, & Livingston, 2011) นอกจากนี้ การขาดการสื่อสารที่ดีระหว่างครูและผู้บริหารในการกำหนดแนวทางนิเทศที่ชัดเจนยังทำให้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างยั่งยืน (พิมพ์ใจ สว่างดี, 2565)

ข้อมูลจากผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2566 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในวิชาหลักทั้งสี่วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ต่ำกว่า 50 คะแนน ซึ่งสะท้อนถึงความล้มเหลวในการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหานี้เกิดจากการขาดการนิเทศภายในที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะการสอนของครูเพื่อให้สามารถปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

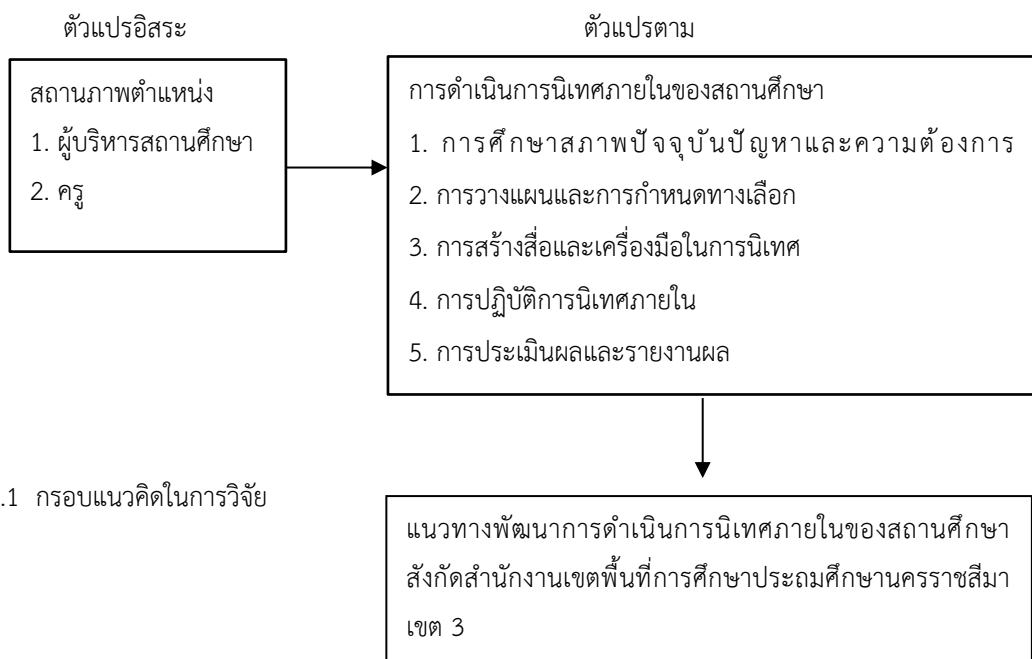
ด้วยปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียนและตอบสนองต่อความต้องการของครูและนักเรียนอย่างแท้จริง การศึกษานี้มีเป้าหมายในการค้นหาแนวทางการนิเทศภายในที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของครูได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการสร้างระบบนิเทศที่ไม่เพียงแต่ตรวจสอบ แต่ยังพัฒนา เพื่อให้ครูสามารถสอนและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนจะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 อย่างยั่งยืนในระยะยาว โดยคาดว่าผลการวิจัยนี้จะสามารถนำเสนอแนวทางที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง
3. เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในที่สามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนและพัฒนาวิชาชีพครู โดยมุ่งหวังให้แนวทางดังกล่าวสามารถนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 มีระดับที่แตกต่างกันตามสถานภาพตำแหน่งระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,586 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 183 คน และครู จำนวน 2,403 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 335 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน และ ครู จำนวน 312 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) กลุ่มตัวอย่างได้มา โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้สถานภาพตำแหน่งเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) ได้แก่ ตำแหน่ง หน้าที่ เพศ วุฒิการศึกษาและขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยมีขอบข่ายของกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) ปฏิบัติการนิเทศ 5) การประเมินผลและรายงานผล ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง การดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา
2. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม เป็นคำถามตรวจสอบ รายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert โดยนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยมีขอบข่ายของกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนและกำหนดทางเลือก 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศภายใน 5) การประเมินผลและรายงานผล
3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของประเด็นคำถาม โครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสม ของภาษา สำคัญให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และนิยามศัพท์ แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 70-71) และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์และเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์
5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา

เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1973, pp. 202-204) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ทั้งทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง โดยทางไปรษณีย์นั้นผู้วิจัยจะแนบซองเปล่าพร้อมติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามคืนจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผ่านช่องทางออนไลน์ โดยใช้ Google forms
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน กรณีทางไปรษณีย์ที่ได้รับแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามประสานงานขอรับแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางด้านการบริหารการศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี 3) ผู้บริหารสถานศึกษาที่สถานศึกษามีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มีคะแนนเฉลี่ยทุกวิชา มากกว่าระดับประเทศ ไม่น้อยกว่า 3 ปี อย่างต่อเนื่อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลระดับการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 นำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบายแปลความหมายของคะแนนใช้เกณฑ์ในการพิจารณา 5 ระดับ คือ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)
  - 4.51-5.00 หมายถึง สภาพการดำเนินการนิเทศภายในในระดับมากที่สุด
  - 3.51-4.50 หมายถึง สภาพการดำเนินการนิเทศภายในในระดับมาก
  - 2.51-3.50 หมายถึง สภาพการดำเนินการนิเทศภายในในระดับปานกลาง
  - 1.51-2.50 หมายถึง สภาพการดำเนินการนิเทศภายในในระดับน้อย
  - 1.00-1.50 หมายถึง สภาพการดำเนินการนิเทศภายในในระดับน้อยที่สุด
3. เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการทดสอบค่าที (t-test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05
4. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หาแนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลสถานภาพตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพในการดำรงตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพการดำรงตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
(n = 335)		
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	23	6.87
2. ครู	312	93.13
รวม	335	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 335 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งครู จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 93.13 และมีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.87

2. การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	3.81	0.48	มาก
2	การวางแผนและกำหนดทางเลือก	3.83	0.58	มาก
3	การสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ	3.80	0.59	มาก
4	การปฏิบัติการนิเทศภายใน	3.91	0.65	มาก
5	การประเมินผลและรายงานผล	3.88	0.62	มาก
	รวม	3.84	0.53	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การปฏิบัติการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือการประเมินผลและรายงานผล ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.62) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.59)

3. การเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	4.08	0.76	3.79	0.45	1.799	0.085

ด้าน	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การวางแผนและกำหนดทางเลือก	4.26	0.89	3.79	0.54	2.502*	0.020
การสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ	4.25	0.89	3.76	0.55	0.555*	0.018
การปฏิบัติการนิเทศภายใน	4.31	0.91	3.88	0.61	0.230*	0.036
การประเมินผลและรายงานผล	4.31	0.91	3.85	0.58	2.373*	0.026
รวม	4.24	0.86	3.82	0.49	2.338*	0.028

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน และด้านการประเมินผลและรายงานผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าความคิดเห็นของครู ส่วนด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

แนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ควรมุ่งเน้นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครูผู้สอนและผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยเริ่มจากการใช้กระบวนการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) เพื่อวางแผน วิเคราะห์บริบทและความต้องการ จัดทำแผนการดำเนินงาน และนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง การนิเทศควรมีลักษณะกัลยาณมิตร เน้นการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรพัฒนาตนเอง การส่งเสริมให้ครูมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนในบริบทที่หลากหลายถือเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ ควรนำแนวทางการเรียนรู้แบบ Active Learning และ PLC (Professional Learning Community) มาใช้เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน กระบวนการพัฒนาควรบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนสนับสนุนการทำงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้อุปสรรคของนักเรียนอย่างตรงจุด การประเมินผลควรครอบคลุมทุกมิติ พร้อมนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการดำเนินงานและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศอย่างโปร่งใส ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างความยั่งยืนในกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

แนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก การพัฒนาการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ ควรเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนงานที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารควรจัดตั้งโครงการที่มีเป้าหมายแน่นอน และกำหนดกระบวนการนิเทศที่ชัดเจน โดยเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจในบริบทขององค์กร การติดตามและประเมินผลต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเก็บข้อมูลที่ครอบคลุมเพื่อนำมาสะท้อนผลการดำเนินงาน รวมถึงการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง การจัดประชุมสื่อสารอย่างเป็นทางการเป็นระบบมีความสำคัญในการสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของบุคลากร นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการปรับปรุงกระบวนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้การนิเทศนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาในภาพรวมได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสูงสุด

แนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ควรมุ่งเน้นการ

สร้างสรรค์ที่ตอบสนองต่อเป้าหมายและความต้องการของผู้รับการนิเทศ โดยเริ่มจากการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ เช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มหรือระบบออนไลน์เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในกระบวนการนิเทศ การจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ผล และการสื่อสารระหว่างผู้บริหารและครู นอกจากนี้ ควรจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและความรู้ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในการออกแบบและสร้างสื่อที่มีคุณภาพ โดยเน้นการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและแนวคิดใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา การศึกษาตัวอย่างและแนวทางการพัฒนาสื่อจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างมาตรฐานและความเหมาะสมของสื่อที่พัฒนาขึ้น การจัดกิจกรรมประกวดสื่อและการประเมินผลการใช้งานสื่ออย่างต่อเนื่องจะช่วยปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มความสร้างสรรค์ของสื่อ นอกจากนี้ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมควรคำนึงถึงความทันสมัย การใช้งานได้จริง และความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับเป้าหมายของการนิเทศ แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้กระบวนการนิเทศมีประสิทธิภาพ ทันสมัย และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืนและครอบคลุมทุกมิติ

แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศ ควรมุ่งเน้นการปฏิบัติการณ์นิเทศที่เป็นระบบและหลากหลาย โดยเริ่มจากการจัดทำรายงานนิเทศที่ชัดเจนและครอบคลุมข้อมูลสำคัญ เช่น บริบทของห้องเรียน การสังเกตการณ์ การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาการบริหารจัดการ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมประกวดนวัตกรรมหรือแนวทางการบริหารจัดการที่โดดเด่น และเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน การกำกับติดตามผลอย่างสม่ำเสมอโดยใช้กระบวนการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) เป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญที่ช่วยให้การนิเทศเกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การนิเทศควรมีลักษณะกัลยาณมิตร เน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การให้คำแนะนำที่สร้างสรรค์ และการสนับสนุนผู้รับการนิเทศอย่างจริงจัง เพื่อสร้างความมั่นใจและแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง

การประชุมชี้แจงและการนำกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) มาใช้ยังช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน อีกทั้งช่วยให้ทุกคนเข้าใจเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้การนิเทศภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง อย่างแท้จริง นำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในภาพรวมได้อย่างยั่งยืน

แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและรายงานผล ควรมุ่งเน้นการดำเนินงานที่เป็นระบบและต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการประเมินคุณภาพของห้องเรียนที่ครอบคลุมทั้งการจัดการเรียนการสอน บรรยากาศในชั้นเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ ควรประเมินกระบวนการเรียนรู้ของครูและผู้เรียนในแต่ละขั้นตอน เพื่อช่วยปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และการประเมินผลลัพธ์ของผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาทักษะ และพฤติกรรมการเรียนรู้ ถือเป็นส่วนสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญที่ช่วยสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งสนับสนุนการวิเคราะห์และกำหนดเกณฑ์การประเมินร่วมกันระหว่างคณะครู นอกจากนี้ การศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่มีผลปฏิบัติที่เป็นเลิศ ช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและแนวทางที่สามารถนำมาปรับใช้ในบริบทของโรงเรียนตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศควรเป็นระบบที่ชัดเจน โดยพิจารณาผลลัพธ์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนรู้ของนักเรียนและการประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอน การจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรยังช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับกระบวนการประเมินผล ข้อมูลจากการติดตาม การอบรม และการประเมินควรนำมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงกระบวนการนิเทศในอนาคตอย่างต่อเนื่อง แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศมีคุณภาพ ตอบสนองต่อเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนโปร่งใส

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

1.1 ผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติการณ์ภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนิเทศภายในได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ มีการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนผ่านกิจกรรมการนิเทศที่เน้นการปฏิบัติจริง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอน อีกทั้งการนำชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC) และเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการนิเทศภายใน นอกจากนี้ การประเมินผลอย่างต่อเนื่องและการปรับปรุงตามบริบทของสถานศึกษาก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพในระดับสูง การนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครู โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ครูมีการปรับปรุงกระบวนการสอนผ่านการสะท้อนคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มวิชาชีพ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Glickman, Gordon, & Ross-Gordon (2014) ที่ชี้ให้เห็นว่าการนิเทศสามารถเป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของพรนภาและทัศนะ(2565) กล่าวว่า การปฏิบัติการณ์ภายในได้รับการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายใน โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมคุณภาพการสอนและการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนจากส่วนกลาง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC) ที่ช่วยให้การนิเทศภายในดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของจริยาภรณ์ (2561) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภเทพร เขต 2 การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภเทพร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.2 ผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ โดยภาพรวมและรายชื่อ พบว่าข้อ 3 สื่อและเครื่องมือในการนิเทศต้องสอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการของผู้รับการนิเทศ เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การออกแบบและพัฒนาสื่อหรือเครื่องมือการนิเทศยังขาดการวิเคราะห์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงของผู้รับการนิเทศ เช่น ครูผู้สอน หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง อาจไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหาของสื่อ ทำให้สื่อหรือเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นไม่สามารถตอบสนองความคาดหวังหรือความจำเป็นของผู้ใช้ได้ นอกจากนี้ อาจเกิดจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณ ทรัพยากร หรือเวลาในการพัฒนาสื่อและเครื่องมือที่มีคุณภาพ รวมถึงการขาดการอบรมและพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการใช้สื่อที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2564) กล่าวว่า การออกแบบสื่อและเครื่องมือการนิเทศควรเริ่มต้นจากการวิเคราะห์เป้าหมายและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (ครูหรือบุคลากร) เพื่อให้สื่อมีความเหมาะสมและตอบโจทย์ปัญหาได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของสมชาย วงษ์วัฒนกุล (2565) กล่าวว่า การสร้างสื่อการนิเทศที่มีประสิทธิภาพควรเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการพัฒนาสื่อควรคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา ตลอดจนเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (คุรุพัฒนา) (2563) กล่าวว่า สื่อและเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศต้องผ่านการออกแบบที่ตอบสนองต่อความต้องการในระดับบุคคล และมีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง

2.1 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ด้านการปฏิบัติ การนิเทศภายใน และด้านการประเมินผลและรายงานผล แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า 1) บทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกันตาม ตำแหน่ง ผู้บริหารและครูผู้สอนมีบทบาทในกระบวนการนิเทศที่แตกต่างกัน ผู้บริหารมักเกี่ยวข้องกับการวางแผน การกำหนด นโยบาย และการประเมินผล ในขณะที่ครูผู้สอนมุ่งเน้นการปฏิบัติจริงในห้องเรียน ทำให้การรับรู้ต่อกระบวนการนิเทศแตกต่างกัน 2) ความคาดหวังและมุมมองที่แตกต่างกัน ผู้บริหารอาจมองว่ากระบวนการนิเทศควรมุ่งเน้นผลลัพธ์ในภาพรวม เช่น การพัฒนา คุณภาพการศึกษา ในขณะที่ครูผู้สอนอาจคาดหวังการสนับสนุนในด้านที่เป็นรูปธรรม เช่น สื่อการสอน หรือการให้คำปรึกษาเชิง ปฏิบัติ 3) โอกาสในการเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสาร ผู้บริหารมักมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลเชิงนโยบายหรือแผนงานที่ชัดเจนมากกว่า ครูผู้สอน ซึ่งอาจทำให้การรับรู้และการประเมินผลต่อกระบวนการนิเทศแตกต่างกัน 4) ความพร้อมในการใช้งานสื่อและเครื่องมือ การนิเทศ ครูผู้สอนอาจรู้สึกว่าการนิเทศที่พัฒนาขึ้นไม่ตอบสนองต่อความต้องการในบริบทห้องเรียนจริง ขณะที่ ผู้บริหารอาจมองว่าสื่อที่เพียงพอในภาพรวม สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2563) กล่าวว่า การนิเทศที่มีประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึงความต้องการและบริบทเฉพาะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความแตกต่างในบทบาทและความคาดหวังของ ผู้บริหารและครูผู้สอน สอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2564) กล่าวว่า การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารและ ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดช่องว่างในกระบวนการนิเทศ โดยการใช้กระบวนการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสื่อสารสองทาง สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) กล่าวว่า แนวทางการนิเทศที่ประสบความสำเร็จ ต้องมีการบูรณาการบทบาทของบุคลากรทุกระดับอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ตอบสนองต่อเป้าหมายทั้งในระดับนโยบาย และการปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตยา อาชวนิจกุล (2563) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส พบว่าความแตกต่างในบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้อง คำนึงถึงในการออกแบบกระบวนการนิเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของบุคลากร

2.2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง พบว่าด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ 1) ความสอดคล้องของบทบาทในกระบวนการศึกษาสภาพปัจจุบัน การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และ ความต้องการของสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่มักเกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งครู ผู้บริหาร และบุคลากร ในทุกตำแหน่งมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและมีความเข้าใจร่วมกันในประเด็นเหล่านี้ 2) ความคล้ายคลึงกันของมุมมองต่อปัญหาและ ความต้องการ ปัญหาและความต้องการในบริบทของสถานศึกษา เช่น การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ หรือ การพัฒนาทักษะครู มักเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายในโรงเรียนให้ความสำคัญเหมือนกัน ทำให้ไม่มีความแตกต่างในด้านการรับรู้หรือการ ประเมิน 3) การใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม การศึกษาสภาพปัจจุบันมักใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม เช่น การประชุมร่วมกัน การสำรวจความคิดเห็น หรือการเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถาม ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันในทุกระดับของบุคลากร 5) ความ ชัดเจนในเป้าหมายและวิธีการเก็บข้อมูล กระบวนการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหามักดำเนินการโดยมีเป้าหมายและวิธีการเก็บ ข้อมูลที่ชัดเจน เช่น การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินทรัพยากร หรือการวิเคราะห์ปัญหาที่ส่งผลต่อคุณภาพ การศึกษา ซึ่งทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติตามได้โดยไม่เกิดความแตกต่างในผลลัพธ์ สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2563) ให้ ความสำคัญกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาที่เน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence-based Approach) โดยระบุว่าการ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีโครงสร้างช่วยให้เกิดความเข้าใจตรงกันในทุกระดับของบุคลากร สอดคล้องกับแนวคิดของสุวิมล ว่องวานิช (2562) กล่าวว่า การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและใช้ข้อมูลจาก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งช่วยลดความแตกต่างในมุมมองและเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร เกตุสิงห์ (2564) ศึกษาแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในสถานศึกษาเป็น

กระบวนการที่เน้นการรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรทุกระดับ ซึ่งช่วยลดความแตกต่างในมุมมองและสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการ

3. แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

3.1 แนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ควรมุ่งเน้นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครูผู้สอนและผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยเริ่มจากการใช้กระบวนการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) เพื่อวางแผน วิเคราะห์บริบทและความต้องการ จัดทำแผนการดำเนินงาน และนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง การนิเทศควรมีลักษณะกัลยาณมิตร เน้นการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรพัฒนาตนเอง การส่งเสริมให้ครูมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนในบริบทที่หลากหลายถือเป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ ควรนำแนวทางการเรียนรู้แบบ Active Learning และ PLC (Professional Learning Community) มาใช้เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน กระบวนการพัฒนาควรบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนสนับสนุนการทำงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ออกนักรเรียนอย่างตรงจุด การประเมินผลควรครอบคลุมทุกมิติ พร้อมนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการดำเนินงานและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศอย่างโปร่งใส ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างความยั่งยืนในกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดสอดคล้องกับแนวคิดของ Deming (1986) กล่าวว่า เน้นกระบวนการวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้กระบวนการนิเทศภายในสามารถปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2563) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบ Active Learning และการสร้างชุมชนการเรียนรู้แบบ PLC ช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน และสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ในเชิงปฏิบัติระหว่างบุคลากรทางการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2564) เน้นความสำคัญของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการนิเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและตอบโต้ความต้องการของครูและนักเรียนในยุคดิจิทัล

3.2 แนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก การพัฒนาการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ ควรเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนงานที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารควรจัดตั้งโครงการที่มีเป้าหมายแน่นอน และกำหนดกระบวนการนิเทศที่ชัดเจน โดยเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจในบริบทขององค์กร การติดตามและประเมินผลต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเก็บข้อมูลที่ครอบคลุมเพื่อนำมาสะท้อนผลการดำเนินงาน รวมถึงการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง การจัดประชุมสื่อสารอย่างเป็นระบบมีความสำคัญในการสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของบุคลากร นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการปรับปรุงกระบวนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้การนิเทศนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาในภาพรวมได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Mintzberg (1994) กล่าวว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์ต้องคำนึงถึงบริบทเฉพาะขององค์กร การทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรช่วยให้แผนงานสอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการที่แท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของจรินทร์ อุตสาหัส และคณะ (2563) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการบริหารทางวิชาการอย่างสร้างสรรค์ ที่อาศัยการปฏิบัติงานร่วมกันของคณะครูและผู้บริหารโรงเรียน โดยมุ่งหวังความสำเร็จเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้เป็นการกระตุ้นให้ครูมีความเจริญเติบโต และมีความเข้มแข็งในการจัดการเรียนการสอน

3.3 แนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ควรมุ่งเน้นการสร้างสรรคที่ตอบสนองต่อเป้าหมายและความต้องการของผู้รับกรนิเทศ โดยเริ่มจากการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ เช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มหรือระบบออนไลน์เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในกระบวนการนิเทศ การจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ผล และการสื่อสารระหว่างผู้บริหารและครู นอกจากนี้ ควรจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและความรู้ให้แก่

ผู้เกี่ยวข้องในการออกแบบและสร้างสื่อที่มีคุณภาพ โดยเน้นการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและแนวคิดใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา การศึกษาตัวอย่างและแนวทางการพัฒนาสื่อจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างมาตรฐานและความเหมาะสมของสื่อที่พัฒนาขึ้น การจัดการกิจกรรมประกวดสื่อและการประเมินผลการใช้งานสื่ออย่างต่อเนื่องจะช่วยปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มการสร้างสรรคของสื่อ นอกจากนี้ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมควรคำนึงถึงความทันสมัย การใช้งานได้จริง และความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับเป้าหมายของการนิเทศแนวทางเหล่านี้จะช่วยใหักระบวนการนิเทศมีประสิทธิภาพ ทันสมัย และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืนและครอบคลุมทุกมิติ สอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers (2003) ซึ่งเห็นว่า การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการนิเทศช่วยเพิ่มการยอมรับและการใช้งานที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของพรนภา วัฒนอย และ ทศนะ ศรีปัตตา (2565) กล่าวว่า การพัฒนาสื่อการนิเทศควรเน้นการใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการและบริบทของสถานศึกษา เช่น การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลและการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพของครู

3.4 แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ควรมุ่งเน้นการปฏิบัติการนิเทศที่เป็นระบบและหลากหลาย โดยเริ่มจากการจัดทำรายงานนิเทศที่ชัดเจนและครอบคลุมข้อมูลสำคัญ เช่น บริบทของห้องเรียน การสังเกตการณ์ การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาการบริหารจัดการ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการจัดการกิจกรรมประกวดนวัตกรรมหรือแนวทางการบริหารจัดการที่โดดเด่น และเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน การกำกับติดตามผลอย่างสม่ำเสมอโดยใช้กระบวนการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) เป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญที่ช่วยให้การนิเทศเกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การนิเทศควรมีลักษณะกัลยาณมิตร เน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การให้คำแนะนำที่สร้างสรรค์ และการสนับสนุนผู้รับการนิเทศอย่างจริงจัง เพื่อสร้างความมั่นใจและแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง การประชุมชี้แจงและการนำกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) มาใช้ยังช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน อีกทั้งช่วยให้ทุกคนเข้าใจเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน แนวทางเหล่านี้จะช่วยใหัการนิเทศภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง นำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในภาพรวมได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ DuFour et al. (2008) กล่าวว่า PLC เน้นการสร้างชุมชนการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากร ซึ่งช่วยให้การนิเทศมีความชัดเจนและตรงกับเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (2562) กล่าวว่า การพัฒนาสื่อการนิเทศที่มีมาตรฐานและความเหมาะสม ควรนำตัวอย่างและแนวทางจากหน่วยงานระดับชาติหรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการปรับปรุงสื่ออย่างต่อเนื่อง

3.5 แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและรายงานผล ควรมุ่งเน้นการดำเนินงานที่เป็นระบบและต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการประเมินคุณภาพของห้องเรียนที่ครอบคลุมทั้งการจัดการเรียนการสอน บรรยากาศในชั้นเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ ควรประเมินกระบวนการเรียนรู้ของครูและผู้เรียนในแต่ละขั้นตอน เพื่อช่วยปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และการประเมินผลลัพธ์ของผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาทักษะ และพฤติกรรมการเรียนรู้ ถือเป็นส่วนสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม กระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญที่ช่วยสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งสนับสนุนการวิเคราะห์และกำหนดเกณฑ์การประเมินร่วมกันระหว่างคณะครู นอกจากนี้ การศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่มีผลปฏิบัติที่เป็นเลิศช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและแนวทางที่สามารถนำมาปรับใช้ในบริบทของโรงเรียนตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศควรเป็นระบบที่ชัดเจน โดยพิจารณาผลลัพธ์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนรู้ของนักเรียนและการประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอน การจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรยังช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับกระบวนการประเมินผล ข้อมูลจากการติดตาม การอบรม และการประเมินควรนำมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงกระบวนการนิเทศในอนาคตอย่างต่อเนื่อง แนวทางเหล่านี้จะช่วยใหัการประเมินผล

และรายงานผลการนิเทศมีคุณภาพ โปร่งใส และตอบสนองต่อเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2007) เน้นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา โดยชี้ให้เห็นว่าการประเมินและการรายงานผลที่มีประสิทธิภาพเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam (2003) เน้นการประเมินในทุกขั้นตอนของโครงการหรือกระบวนการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องแนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ผู้วิจัยจึงได้นำผลของการศึกษาในประเด็นสำคัญมาเป็นข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 พบว่าด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงเสนอให้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูและผู้บริหาร เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบและสร้างสื่อการนิเทศ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมที่เหมาะสม เช่น สื่อดิจิทัลหรือ แพลตฟอร์มออนไลน์ พร้อมสนับสนุนการจัดซื้อหรือพัฒนาสื่อที่ทันสมัย และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวทางผ่านกิจกรรม PLC รวมถึงจัดทำคู่มือแนวทางตามมาตรฐาน สพฐ. เพื่อติดตามและประเมินผลการใช้งานสื่อ พร้อมศึกษาดูงานจากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อปรับใช้ให้เหมาะกับบริบทของตนเอง

1.2 จากการศึกษาเปรียบเทียบการนิเทศภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 พบว่าผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยด้านการวางแผน การสร้างสื่อ การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลสูงกว่าครู จึงเสนอให้ครูมีบทบาทเชิงรุกมากขึ้น โดยเพิ่มความเข้าใจในกระบวนการนิเทศผ่านการอบรมหรือสัมมนา ร่วมวางแผนและกำหนดแนวทางนิเทศกับผู้บริหาร เพื่อสร้างความเชื่อมโยงในงาน พัฒนาทักษะการสร้างสื่อด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม และเปิดรับการนิเทศแบบกัลยาณมิตร รวมถึงร่วม ประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

1.3 จากการศึกษาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 พบว่าควรมุ่งเน้นการวางแผนที่เป็นระบบ มีเป้าหมายและแนวปฏิบัติชัดเจน สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี เช่น แพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับติดตามผลและจัดเก็บข้อมูล และจัดอบรมพัฒนาบุคลากรด้านการสร้างสื่อ การประเมินผล เพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

2.2 ศึกษากลยุทธ์การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กิตติวัฒน์ ประสานศรี. (2565). การปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา: กรณีศึกษา สพป. นครราชสีมา เขต 3. วารสารการศึกษาพัฒนา, 9(2), น. 45-58.
- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2563). แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส. วารสารการศึกษา และพัฒนาชุมชน, 8(1), น. 101-120.
- จรินทร์ อุตสาหะ พรสวัสดิ์ ศิริสาตนันท์ และสุธี วรประดิษฐ์. (2563). ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 8(2), น. 17-31.
- จริยาภรณ์ เรืองเสน. (2562). แนวทางพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วารสารการวิจัยและพัฒนา, 10(2), น. 123-135.
- ทิตนา แคมมณี. (2563). ศิลปะการสอน: รูปแบบและวิธีสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรนภา วัฒน้อย และทัศนะ ศรีปัตตา. (2565). กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. Journal of Roi Kaensam Academi, 7(4), น. 45-59.
- พิมพ์ใจ สว่างดี. (2565). การศึกษาช่องว่างในการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3. วารสารวิชาการศึกษาพัฒนา, 8(1), น. 22-36.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2564). การบริหารการนิเทศการศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2564). รูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา. วารสารการวิจัยการศึกษา, 15(2), น. 89-105.
- สมชาย วงษ์วัฒนกุล. (2565). การนิเทศการศึกษาเชิงระบบ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. (2563). แนวทางการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ครูพัฒนา.
- สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3. (2566). จำนวนครูและผู้บริหารสถานศึกษา. <https://bigdata.korat3.go.th>
- _____. (2566). รายงานการนิเทศภายในสถานศึกษา. นครราชสีมา: ผู้แต่ง
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2566. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2565). คู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- Cronbach, L. J. (1973). Dictionary of education information analysis. New York: McGraw-Hill.
- Daresh, J. C. (2007). Supervision as proactive leadership (4th ed.). Waveland Press.
- Deming, W. E. (1986). Out of the crisis. Cambridge: MIT Press.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2014). Supervision and instructional leadership: A developmental approach (9th ed.). Pearson.
- Fullan, M. (2007). The new meaning of educational change (4th ed.). New York: Teachers College Press.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610
- Likert, R. (1967). The method of constructing an attitude scale. New York: Wiley & Son.

Marzano, R. J., Frontier, T., & Livingston, D. (2011). **Effective supervision: Supporting the art and science of teaching.** ASCD.

Mintzberg, H. (1994). **The rise and fall of strategic planning.** New York: Free Press.

Rogers, E. M. (2003). **Diffusion of innovations (5th ed.).** New York: Free Press.

Stufflebeam, D. L. (2003). **The CIPP model for evaluation.** In T. Kellaghan & D. L. Stufflebeam (Eds.), *International handbook of educational evaluation* (pp. 31-62). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.